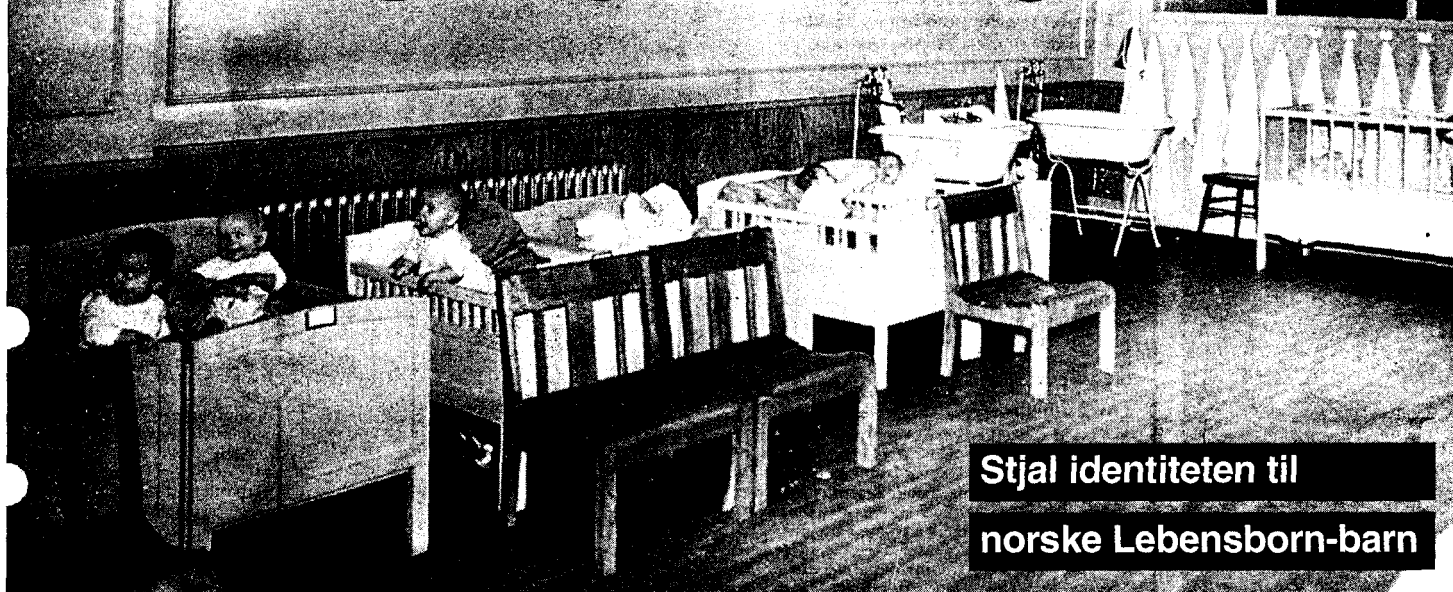

STASI-AGENT I NORSKE HJEM

Stjal identiteten til
norske Lebensborn-barn

LEBENSBOERN-HJEM: De tysk-norske barna ble i mange tilfeller sendt til et barnehjem. Her interiør fra et Lebensborn-hjem. (NTB-arkivfoto).

Oslo (NTB-Lily Kalvø): Østtyske Stasi-agenter stjal kynisk identiteten til norske Lebensborn-barn for å få innpass i Norge

og andre vestlige NATO-land. Minst tre norske familier er blitt ført bak lyset, opplyser NRK-journalist Veslemøy Kjendsli.

Hun står bak et program om denne saken i NRK Fjernsynets «Brennpunkt» på tirsdag.

I årevis trodde de norske familiene at de var gjenforent med sine nære slektninger, mens det i virkeligheten var østtyske spioner de delte hus med. Slik fikk agentene pass og fri innreise til NATO-land.

Perfekte spion

Det er det tyske tidskriftet Der Spiegel som avdekker Stasi-metodene i det siste nummeret som kom ut mandag. Spionene hadde en perfekt dekkhistorie — med ukjent tysk far og en mor som ikke hadde sett dem siden de ble født. Den kyniske metoden var gjennomtenkt ned til minste detalj fra den østtyske etterretningen. Ved å

utgi seg for å være Lebensborn-barn hadde de rekrutterte spionene krav på norsk pass fordi moren var norsk. Dermed fikk de fri innreise og opphold i Norge i en tid da det å søke pass fra Øst-Tyskland var mistenkelig i seg selv.

Mistanke siden 1960

Overvåkingssjef Ellen Holager Andenæs sier at Overvåkingspolitiet (POT) helt siden 1960-tallet hadde mistanke om at Øst-Tyskland sendte spioner til Norge under dekke av å være Lebensborn-barn. POT har ikke funnet ut hvem av dem som kom til Norge med Lebensborn-identitet som var spioner, opplyser Holager Andenæs til NRK Dagsnytt. Hun kan ikke si om disse østtyske spionene

har skadet norske interesser.

Tidligere overvåkingssjef Hans Olav Østgaard vil ikke bekrefte om mistanke til Lebensborn-barns identitet var noe av det POT ville granske i den gjennomgangen av Stasi-arkivene som førte til Furre-saken.

— Vi hadde en del påstander som vi ville se nærmere på, er det nærmeste Østgaard vil si om denne saken.

Kynisk spill

— Jeg tror at det østtyske etterretningsorganet Stasi tidlig skjønnte hvilket potensiale som lå i krigsbarna som kom til Øst-Tyskland etter krigen. Det virker som om Stasi har planlagt dette ganske godt. Det som er grullest, er Stasis

utnyttelse av krigsskjebnene. Mange av barna ble unnfanget i Norge for å brukes til å utvide den ariske rasen og integreres i Tyskland. Slik ble de brukt og misbrukt av Hitler-regimet. Så kommer det et nytt regime som misbruker skjebnene deres på nytt, sier Veslemøy Kjendsli til NTB.

Journalisten i Der Spiegel som har jobbet med denne saken, kontaktet Kjendsli da han fant flere norske navn i Stasi-arkivet i Berlin. Hun kjente igjen flere av navnene og nøstet videre i etterretningsskandalen. Dermed ble arbeidsmetodene til Stasi grundig dokumentert.

Skammens barn

Kjendsli skrev i 1986 den prisbe-

lønnte boken «Skammens barn» som handler om skjebnen til 9.000 norske barn som ble født under annen verdenskrig med norsk mor og tysk far. Flere hundre av disse ungene ble registrert og sendt til Tyskland for å styrke «den rene rase». Ca. 150 av krigsbarna havnet bak det såkalte Jernteppet da Muren mellom øst og vest ble reist etter krigen.

Ungene ble sendt på barnehjem og bortadoptert, og de norske familiene så ikke noe til dem på mange år. Kjendsli understreker overfor NTB at Stasi-skandalen ikke berører de mange tyskere som har kontaktet sine norske familier etter at Muren falt i 1989. Disse fikk tilgang til opplysninger om sitt opphav gjennom åpne registre og noen valgte å bli gjenforent.

Tragedie

Bakgrunnen for denne historien er krigsbarna som ble sendt til Tyskland under krigen fra det tyske barnehjemmet Godthaab i Bærum fordi mødrene deres ikke kunne eller ville ha dem. Det norske samfunnet var i store trekk ubarmhjertig mot norske kvinner som fikk barn med tyskere. Ikke alle maktet påkjenningen. En del av barna ble derfor adoptert, og noen ble sendt videre til Tyskland. Da Tyskland ble delt i øst og vest, havnet en del av barna bak Jernteppet. De vokste opp under streng kontroll under det kommunistiske regimet som hersket helt til Muren falt i 1989 og Tyskland igjen ble samlet.

HD 16/6-97